

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam
Website: www.rotterdam.nl

Van: Bart Hartog
Telefoon: 14 010
E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2304-1527 - 23bo004615

Onderwerp: Burgemeestersbrief over
voortgang aanpak messengeweld jeugd

Datum: 19 april 2023

Aan de commissie
Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid

Beste commissieleden,

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Graag informeer ik uw raad over de jaarcijfers messenbezit en -geweld en licht ik de inspanningen en resultaten toe van de aanpak afgelopen jaar.

**Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder
aangenomen moties en gedane toezeggingen:**

- Coalitieakkoord 2022 – 2026 'Één Stad'
- Veiligheidskoers 2023-2027
- Collegebrief voortgang aanpak steekincidenten (22bb4499)
- motie 'Dwangsom als laatste redmiddel' (20bb7915).
- toezegging 'Terreur, vernielingen en brandstichting (problematiek minderjarigen zonder toezicht) (21bb15003)

Toelichting:

Messengeweld en specifiek de betrokkenheid van jongeren blijven voor mij en het college een zorg. Recentelijk zijn we in de stad wederom geconfronteerd met ernstige steekincidenten en komt de politie regelmatig jongeren met een mes of ander wapen op zak tegen. Dit met alle gevolgen van dien. Niet voor niets is dit onderwerp onderdeel van de speerpunten uit het coalitieakkoord en de onlangs vastgestelde Veiligheidskoers 2023-2027.

1. Cijfermatige ontwikkeling

Hieronder treft u de jaarcijfers van het aantal mesincidenten en geregistreerde verdachten naar leeftijd over de jaren 2018-2022 in Rotterdam. Onder mesincidenten wordt verstaan: geregistreerde incidenten met betrekking tot steekwapenbezit- en gebruik. **Tabel 1 laat zien dat het totaal aantal mesincidenten vorig jaar licht is gestegen (5,7%). Het totaal aantal verdachten is ook licht gestegen (tabel 2). Het merendeel van de verdachten zijn volwassen, een substantiële groep is ook minderjarig en jongvolwassen. Het aandeel jongvolwassen verdachten (18-22 jaar) kent percentueel de grootste stijging in vergelijking met 2021 (respectievelijk 17,5% in 2022 t.o.v. 13,5% in 2021). Een verklaring hiervoor is niet direct te geven.**

Tabel 1. Aantal mesincidenten Rotterdam 2018-2022¹

	2018	2019	2020	2021	2022
Mesincidenten	738	960	824	841	889

Tabel 2. Aantal verdachten van mesincidenten naar leeftijd in Rotterdam 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Verdachten 0-11 jaar	4	2	6	2	0
Verdachten 12-17 jaar	83	259	172	177	198
Verdachten 18-22 jaar	113	165	119	104	145
Verdachten 23 jaar en ouder	477	516	492	487	482
Totaal aantal verdachten	677	942	789	770	825

Mesincidenten per gebied

Hieronder treft u in tabel 3 de mesincidenten per gebied over de afgelopen vijf jaar. In 2019 vond er een duidelijke stijging plaats van het aantal mesincidenten in de meeste gebieden en deze stijging stabiliseerde afgelopen jaren. Uitzonderingen hierop zijn de gebieden Centrum, Hillegersberg-Schiebroek, Hoogvliet en Pernis, waar afgelopen jaar een flinke percentuele stijging heeft plaatsgevonden in vergelijking met 2021.

Tabel 3. Aantal mesincidenten per gebied 2018-2022²

	2018	2019	2020	2021	2022
Centrum	71	98	80	122	158
Charlois	116	127	127	124	132
Delfshaven	112	122	123	115	116
Feijenoord	121	164	123	108	115
Hillegersberg-Schiebroek	28	35	25	32	42
Hoek van Holland	6	7	4	12	10
Hoogvliet	37	47	27	23	46
IJsselmonde	69	113	92	92	91
Kralingen-Crooswijk	36	44	55	58	43
Noord	53	56	50	55	45
Overschie	15	10	19	9	11
Pernis	4	3	3	1	4
Prins-Alexander	58	101	70	64	58
Rozenburg	3	12	10	7	7

¹ De cijfers in de tabellen 1,2 en 3 kennen een peildatum van 19-04-2023.

² De mesincidenten per gebied tellen niet volledig op tot het totaal aantal mesincidenten binnen de gemeente Rotterdam. Dit komt doordat een klein aantal mesincidenten is gemuteerd op onbekende wijk.

2. Stand van zaken aanpak

De aanpak van messengeweld kent een aantal maatregelen dat gezamenlijk tot doel heeft om wapenbezit tegen te gaan, steekincidenten te voorkomen en plegers van wapengeweld zo intensief mogelijk aan te pakken om herhaling te voorkomen. Hieronder volgt een toelichting op de maatregelen binnen deze aanpak:

Last onder dwangsom messenbezit

De rechtbank heeft op 14 maart 2023 uitspraak gedaan over een invorderingsbesluit van een last onder dwangsom (verder: LOD), opgelegd op grond van 2:50a van de APV. In artikel 2:50a APV is het verboden gesteld om openlijk een mes bij je te dragen. De rechtbank heeft geconcludeerd dat ik het besluit ten onrechte heb genomen. Volgens de rechtbank regelt artikel 2:50a APV hetzelfde als de Wet Wapens en Munitie (verder: WWM). De gedragingen die in de WWM strafbaar zijn gesteld, omvatten ook het verbod dat in de APV is geregeld. Voor minderjarigen is het voorhanden hebben van alle soorten wapens strafbaar op grond van de WWM. De WWM is landelijke regelgeving en daarom mag in de APV niet hetzelfde worden geregeld. De rechtbank heeft bepaald dat artikel 2:50a APV onverbindend is. Dit heeft als gevolg dat ik geen LOD's kan opleggen op basis van dit artikel en dat reeds verbeurde dwangsommen niet kunnen worden ingevorderd.

Ik heb besloten om niet in hoger beroep te gaan tegen deze uitspraak. Al langer bestond twijfel of de WWM uitputtend bedoeld was, met deze uitspraak wordt dit nu bevestigd. Artikel 2:50a APV staat ook niet in de modelverordening van de VNG. Vanuit het bestuursrecht zijn er andere mogelijkheden. Als er sprake is van ernstige en/of stelselmatige overlast door jongeren die messen dragen, kunnen gebieds- of wijkverboden via de Gemeentewet of de APV opgelegd worden. Dit zijn andersoortige maatregelen en deze maatregelen geven niet de financiële prikkel aan personen om geen mes meer bij zich te dragen. Deze maatregelen kunnen wel voor rust zorgen in het gebied waar de overlast plaatsvindt.

Naar aanleiding van deze rechterlijke uitspraak, heb ik met de leden van de driehoek overleg gevoerd over de status van art. 2.50a. binnen de APV en besloten om uw raad voor te stellen bij de eerstvolgende wijziging van de APV (deze zomer) het artikel uit de APV te halen. Hierover wordt uw raad op een later moment verder geïnformeerd.

Afdoeningsvoorstel motie 'dwangsom als laatste redmiddel' (20bb7915)

In de vorige raadsbrief is een tussenbericht opgenomen over deze motie, waar het college is verzocht om de inzet van de last onder dwangsom te evalueren. Op dat moment was het aantal uitgereikte dwangsommen te laag om een goede evaluatie uit te voeren. Met het oog op de uitspraak van de rechtbank zal dit aantal niet verder oplopen – er kunnen tenslotte geen nieuwe LOD's worden opgelegd. Het uitvoeren van de evaluatie, zoals verzocht in de motie, is daarmee niet langer uitvoerbaar.

Hiermee stel ik voor om motie 'dwangsom als laatste redmiddel' (20bb7915) als afgedaan te beschouwen.

Wetswijziging wet Wapens en Munitie

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft een voorstel gedaan om de wet Wapens en Munitie op twee punten te wijzigen; een verkoopverbod voor gebruiksmessen aan minderjarigen én een breder verbod van dragen van messen (en andere voorwerpen gezien als wapen). De internetconsultatie is inmiddels afgerond en wordt nu bestudeerd door JenV.

Ik houd vinger aan de pols bij dit traject, zodat de wens vanuit de lokale driehoek om de handhaving via de WWM te vereenvoudigen en een extra drempel op te leggen op de beschikbaarheid van messen, gerealiseerd wordt.

Stevige persoonsgerichte aanpak

In de afgelopen jaren zijn vele tientallen jongeren die worden aangehouden voor verboden wapenbezit of betrokkenheid bij een steekincident, vanuit ZSM getriageerd naar het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVHRR). In het ZVHRR zijn deze jongeren onderwerp van bespreking in een multidisciplinair overleg om te zorgen dat dit risicovolle gedrag stopt en te bekijken welke hulp en ondersteuning passend zijn. In een eerdere voortgangsbrief informeerde ik uw raad over de ervaringen die zijn opgedaan met deze aanpak en hebben geleid tot aanpassingen in deze werkwijze. Op dit moment bereiden we een werkwijze voor waarin we beogen om deze jongeren, naast de strafrechtelijke afdoening, ook binnen het lokale netwerk te zien om te bekijken welke hulp- en ondersteuning verder nodig zijn om herhaling te voorkomen.

Group Violence Intervention (GVI)

In de vorige raadsbrief over de voortgang van de aanpak van messengeweld is aangekondigd dat op initiatief van het Openbaar Ministerie verschillende ketenpartners voorbereidingen treffen om de GVI in Rotterdam toe te passen. In het afgelopen jaar is een start gemaakt met de toepassing van de GVI-methodiek in een Rotterdamse context. Dit heeft onder andere geresulteerd in een bezoek van de experts van het Amerikaanse National Network for Safe Communities (NNSC) aan Rotterdam, in januari 2023. Zij ondersteunen steden over de hele wereld bij de implementatie van de GVI en kunnen helpen met het vertalen van de methodiek naar de lokale context. De experts hebben kennis gemaakt met de stad, de betrokken partners en ons ondersteund bij een aantal vervolgstappen in het proces. Tijdens de zogenoemde GVI University zijn managers en medewerkers van de aangesloten organisaties verder ingewijd in de methodiek achter de GVI.

Uniek aan de GVI is dat de interventie flexibel is en wordt aangepast aan de problematiek en de bestaande (zorg-/hulp)systemen die in een stad aanwezig zijn. Dit is een kracht, maar biedt ook uitdagingen. Achter de schermen wordt vanuit politie en OM al hard gewerkt aan de analyse van incidenten die in aanmerking komen voor de GVI. Parallel hieraan wordt de komende periode gewerkt aan de verdere uitwerking van de GVI in Rotterdam, zodat later dit jaar gestart kan worden met de uitvoering richting de betrokken personen/groepen die verantwoordelijk zijn voor het meest excessieve geweld in de stad.

Communicatiestrategie "Geweldig Rotterdam"

In het afgelopen jaar is veel werk verzet in het preventieve deel van de aanpak via het programma "Geweldig Rotterdam". In deze communicatiestrategie werken stichting JOZ, stichting Confro en de gemeente samen met jongeren om bewustzijn te creëren over de risico's van wapens en geweld onder jeugd. Afgelopen jaar is de strategie aangepast, mede op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek van de EUR van september jl. naar dit fenomeen ('Het is een probleem, maar niet voor mij.' Weerman et al., 2022: EUR). De strategie wordt uitgevoerd via een aantal activiteiten, te weten een driedelig lesprogramma op scholen voor leerlingen, ouderbijeenkomsten, de colлетour 'Shanks down' en een gerichte social mediacampagne.

Het driedelig lesprogramma is afgelopen jaar op tien scholen uitgevoerd waarin het thema wapens en geweld centraal stond, maar ook aandacht is voor talentontwikkeling.

Hierbij worden jongeren uitgedaagd om zich expliciet uit te spreken tegen wapens en geweld door een 'pledge' te doen, dat vervolgens door fotograaf Mark Bolk op een treffende manier op beeld wordt gezet. De komende periode volgt een nieuwe serie van lesprogramma's binnen het Rotterdams voortgezet onderwijs.

De ouderbijeenkomsten zijn afgelopen jaar gestart op verzoek van onderwijsinstellingen en ouders zelf. Er leven bij ouders vragen over hoe wapens en breder de straatcultuur van invloed zijn op hun kinderen. Deze twee onderwerpen worden behandeld in deze sessies en georganiseerd door Stichting JOZ en Confro. Hierbij wordt ook samengewerkt met Stichting S.A.N.G., waar ouders voorlichting geven over hun eigen ervaring met kinderen die zijn veroordeeld voor delicten zoals messengeweld.

Met de collegetour 'Shanks Down' gaan we met jongeren uit de stad in gesprek over uitdagingen en kansen in de grote stad. Naast wapens en geweld komen ook andere onderwerpen aan bod. Denk hierbij aan straatcultuur, social mediagebruik en groepsdruk. Tijdens de eerste editie afgelopen februari in Theater Zuidplein heb ik Najib Amhali uitgenodigd als rolmodel om hier met jongeren over in gesprek te gaan. In mei volgt de tweede editie met een ander aansprekend rolmodel en later dit jaar volgen er nog meer.

Ook op social media zijn er diverse activiteiten ter ondersteuning van deze communicatiestrategie. Zo maakt influencer en positief rolmodel Chatmo diverse video's over dit thema en is er ook een twee maandelijks nieuwsbrief voor professionals over deze aanpak. Dit jaar continueer ik deze communicatiestrategie en ben ik het ministerie van Justitie en Veiligheid wederom erkentelijk voor de cofinanciering.

Wapeninleveractie

Begin oktober heeft een regionale messeninleveractie plaatsgevonden. Binnen Rotterdam zijn diverse inleverpunten aangewezen, zowel op politiebureaus als diverse locaties in de wijk. In totaal zijn er 113 messen en 31 overige wapens ingeleverd. Een mooi resultaat, maar in vergelijking met eerdere jaren is er substantieel minder ingeleverd. De precieze oorzaak is niet te geven, maar er zijn wel minder inleverlocaties geweest en de actie is dit keer specifiek gericht op messen. Op basis van deze actie én de inzichten uit het rapport van de EUR, stel ik voor om niet langer jaarlijks een grootschalige brede wapeninleveractie te organiseren maar periodiek te bekijken op welke wijze er op lokaal niveau gericht aandacht kan worden genereerd om wapens van straat te halen, door bijvoorbeeld een kleinschalige wijkgerichte wapeninleveractie.

Het rapport van EUR laat zien dat het overgrote merendeel van de Rotterdamse jongeren niets met wapens van doen heeft en zich goed bewust is van de norm dat wapens verboden en gevaarlijk zijn. Tegelijkertijd schuilt er een risico in het versterken van onveiligheidsgevoelens bij het massaal communiceren over een wapeninleveractie. Daarnaast zijn er ook praktische uitdagingen rondom het organiseren van een wapeninleveractie, met name in de tijdsinvestering van de politie.

Landelijk actieplan Wapens en Jongeren

Recentelijk heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid een evaluatie uit laten voeren naar de samenwerking en resultaten van het landelijk actieplan Wapens en Jongeren. De gemeente Rotterdam is deelnemer aan dit actieplan. Tijdens het bestuurlijk overleg van vorige maand tussen de deelnemers, is vastgesteld dat de samenwerking op dit thema gecontinueerd dient te worden.

Uit de evaluatie blijkt dat het actieplan heeft geholpen aan het creëren van urgentie en de roep om actie vanuit de samenleving en de politiek. De maatregelen in het actieplan zijn grotendeels uitgevoerd, echter zijn de doelstellingen om te komen tot minder geweld en wapenbezit nog niet behaald.

Op basis hiervan is in het bestuurlijk overleg afgesproken om deze landelijke samenwerking op dit fenomeen door te zetten, zodat de lokale aanpak versterkt wordt. Ik onderschrijf de uitkomsten van de evaluatie en de bestuurlijke reactie hierop. Echter, in het rapport is een aantal feitelijke onjuistheden opgenomen over de gemeentelijk aanpak binnen diverse steden. Ik heb hier het ministerie op geattendeerd. Het ministerie heeft toegezegd deze opmerkingen door te nemen met het WODC en het desbetreffende onderzoeksbureau en waar mogelijk te rectificeren. De huidige versie van de evaluatie is te vinden via deze [link](#).

Tot slot

Eerder heb ik in debat met uw raad toegezegd om verder het gesprek te voeren over de problematiek rondom jongeren die zonder toezicht op straat zijn (21bb15003). Inmiddels is de nieuwe Veiligheidskoers vastgesteld. Ik nodig u dan ook uit om dit te agenderen in het licht van het onderwerp van deze brief en in relatie tot de bredere aanpak 'Preventie met gezag'. Ik verzoek uw raad hiermee deze toezegging als afgedaan te beschouwen.

Met vriendelijke groet,

A. Aboutaleb
Burgemeester